

ת"פ 43813/08/17 - מדינת ישראל נגד ויאצ'סלב קפקוב

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"פ 43813-08-17 מדינת ישראל נ' קפקוב

בפני כב' השופט אבי לוי

המאשימה מדינת ישראל

נגד

הנאשם ויאצ'סלב קפקוב

גזר דין

כללי

ויאצ'סלב קפקוב, הנאשם שלפניי, הורשע על-סמך הודאתו בעובדותיו של כתב אישום מתוקן, בו יוחסו לו עבירות שעניינן **תקיפת זקן**, לפי סעיף 368 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: "**חוק העונשין**") **והדחה בעדות** לפי סעיף 246(ב) לחוק העונשין.

עובדות האירוע

כתב-האישום המתוקן עוסק באירוע אשר התרחש ביום 11.8.17, כפי שיפורט להלן -

הנאשם ו - ק.פ., ילידת 1937 (המתלוננת), התגוררו במבנה דיור מוגן בשד' ----- 000, ----- הנאשם התגורר בדירה מס' 000 ואילו המתלוננת בדירה שמספרה 000.

ביום 4.7.17 נשלחה אל המתלוננת הזמנה להעיד כעדת תביעה, במסגרתו של תיק פלילי (17-02-46567), אשר התנהל אותה עת נגד הנאשם.

ביום 11.8.17, בשעה 16:00 או בסמוך לכך, על רקע עדותה הצפויה של המתלוננת, כמפורט לעיל, נכנס הנאשם לדירתה של המתלוננת. באותה העת, עשתה המתלוננת את צרכיה בחדר השירותים בדירתה. או אז, פתח הנאשם את דלת השירותים, אחז בשערות ראשה של המתלוננת וגרר אותה בכוח ממושך האסלה, בעוד תחתוניה מופשלים, לעבר סלון הדירה. הנאשם הושיב את המתלוננת על הספה בסלון, **הכה אותה בלסת שמאל וחנק אותה**. בתגובה, צעקה המתלוננת ונאבקה בנאשם. אולם, הנאשם נטל שלט טלויזיה ותחב אותו לתוך פיה של המתלוננת, בעודו מקללה ומאיים עליה בשפה הרוסית - "זונה", "שרמוטה", "זה היום האחרון שאת חיה בעולם הזה", "אני אזיין אותך בפה", "אני אהרוג אותך אם את תבואי להעיד נגדי במשפט". מאבטחי המקום, אשר שמעו את צעקות המתלוננת, הגיעו לדירה וביקשו מהנאשם לצאת מהדירה.

למתלוננת נגרם שטף דם בלסת שמאל וכן כאבים בראש, בצוואר וברגל שמאל.

תסקירי שירות המבחן

ביום 29.4.18 הנפיק שירות המבחן תסקיר לענין עונשו של הנאשם. בפתח המסמך הודגש הנתון שלפיו מאמצי שירות המבחן לשוחח עם המתלוננת לא צלחו. צוין, כי הנאשם, בן 69, יליד אוקראינה, פרוד, עלה בגפו ארצה, לפני כעשור. עוד צוין, כי הנאשם הוא אב לבן (כיום בן 40), אך כי הקשר עם בנו "רופף". לדבריו, הוא סיים 12 שנות לימוד במסגרת מכללה טכנולוגית, שירת בצבא - ארץ מוצאו ועבד כמכונאי במסגרות שונות. פורט, כי מאז עלייתו ארצה התקשה להשתלב במסגרת כלשהי ואף היה דר רחוב במשך כשנה.

מעיון בתדפיס הרישום הפלילי עלה כי **הנאשם כבר הורשע** בעבירות שעניין תקיפת זקן הגורמת חבלה של ממש והיזק לרכוש בזדון (אשר עמד ברקע תקיפת המתלוננת בתיק הנוכחי).

בהתייחס למעורבותו בעבירות דכאן, מסר הנאשם לקצינת המבחן כי שלא פעל באופן אלים כלפי המתלוננת. הנאשם הכחיש כל הפעלת אלימות מצדו במסגרת הדיור המוגן, בו התגורר. הוא הוסיף וציין, כי הוא שוקל להגיש תלונה נגד המתלוננת.

שירות המבחן התרשם מהנאשם כאדם "בודד ותלוש" ללא מערכות תמיכה משמעותיות בחייו. צוין, כי קיימת אי בהירות רבה סביב הנאשם, בכל הנוגע לצריכת חומרים משני תודעה. עוד עלה, כי הנאשם התקשה לענות לשאלות קצינת המבחן באופן קוהרנטי (על אף שהריאיון עמו נערך בעזרת מתורגמן); תשובותיו היו לעיתים לא ברורות דיין והעידו על חוסר הבנה ממשית של מצבו. שירות המבחן בא לכלל דעה לפיה הנאשם **אינו משתף פעולה** דיין ועל כן מצטיירת תמונה שאינה ברורה בכל הנוגע לאורחות חייו. צוין, שהנאשם שוהה כעת בתנאים מגבילים בבית עמותת "נדר". במסגרת זו הוא מקפיד על הכללים ואינו צורך אלכוהול. לצד זאת, הוא שלל כל רצון להשתלב בתהליך טיפולי.

כשאלו הם פני הדברים, העריך שירות המבחן כי קיים **סיכוי גבוה להישנות התנהגות דומה בעתיד וקיים צורך בנקיטת אמצעים, על מנת לצמצם את נגישותו של הנאשם לאלכוהול**. בשל העובדה שהנאשם הכחיש בעיתיות באורחות חייו, לא עלה בידי שירות המבחן לבוא בעניינו בהמלצה טיפולית. הומלץ, לאור גילו המבוגר, להטיל עליו עונש מאסר על תנאי וכן התחייבות להימנע מעבירה. הודגש, כי נוכח שתיית אלכוהול מופרזת מצדו הוא אינו מתאים לביצוע שירות למען הציבור (של"צ).

ביום 1.5.18, לאחר קבלת התסקיר דלעיל, התייצבו הצדדים לפניי. נוכח דבריו של הנאשם בפני קצינת המבחן, לפיהן הוא מכחיש דפוסי אלימות בעניינו, ביררתי פעם נוספת עם הנאשם האם הוא מתייצב מאחורי כפי שהושמעה לפניי. לאחר שעבודות כתב האישום המתוקן הוסברו לנאשם ותורגמו לו בקפידה - הוא אישר אותן בשנית. לפיכך, לא מצאתי פגם באמיתות הודאתו והכרעת הדין נותרה על כנה.

כשאלו הם פני הדברים ולפנים משורת הדין, עתר הסנגור שאורה לשירות המבחן לקיים פגישה נוספת עם הנאשם על מנת לברר בשנית את עמדתו ביחס לאחריותו להפעלת האלימות כלפי המתלוננת. הסנגור אף רמז כי ייתכן וברקע התנהגותו ניצבת בעיית אלכוהול המחייבת טיפול. ב"כ המאשימה התנגד לבקשתו של הסנגור וטען שלא ניתן להצביע על סיכויי שיקום משמעותיים בעניינו של הנאשם. **עם זאת, מפאת גילו של הנאשם ועל מנת לבחון אם ניתן למצוא דרך לסייע לנאשם במישור השיקומי, מצאתי לנכון להפנותו פעם נוספת אל שירות המבחן**. הוריתי לשירות המבחן לשוב ולשמוע את התייחסותו של הנאשם הן לעבירות שבעשייתן הורשע הן לשימושו באלכוהול.

ואכן, ביום 13.6.18 הנפיק שירות המבחן תסקיר משלים בעניינו של הנאשם. דא עקא, אף במסגרת התסקיר המשלים, שלל הנאשם נזקקות טיפולית בתחום האלכוהול וסירב לטיפול במסגרת טיפולית בבאר שבע (עמותת אפשר). בהתייחסו לאירוע האלימות, מסר שלא פעל באופן אלים כלפי המתלוננת וציין, כי הודאת ניתנה "על מנת לסיים את התיק במהרה".

לאור דברים אלו, ציינה קצינת המבחן, פעם נוספת, כי אין באפשרותה לבוא בהמלצה טיפולית. הומלץ, לאור גילו המבוגר של הנאשם (69) להטיל עליו מאסר על תנאי מרתיע והתחייבות להימנע מעבירה.

ראיות התביעה לעניין העונש

במסגרת הטיעונים לעניין העונש, בהסכמת הצדדים, אפשרתי למתלוננת (נוכח בקשתה שהועלתה באמצעות התביעה) למסור את עדותה אודות מצבה הפיסי והנפשי, מאז תקיפתו של הנאשם אותה. עם זאת, סוכם, כי לא תינתן עדות לעניין הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, שהרי אלו נקבעו על בסיס עובדותיו של כתב האישום המתוקן והראיות שצריך שיובאו בשלב בירור האשמה.

המתלוננת מסרה במסגרת עדותה כי היא בת 81; היא הוסיפה שהיא אינה בקו הבריאות ומצבה הרפואי הכללי (הכרוני) דורש ממנה ליטול טיפול תרופתי מידי יום. היא ציינה שלמרות מעשיו של הנאשם כלפיה היא אינה רוצה שהנאשם "יקבל עונש חזק". כל רצונה הוא שהנאשם לא יחזור על מעשיו. במהלך עדותה - בתגובה לשאלת בית המשפט - הנאשם פנה למתלוננת וביקש את סליחתה.

ב"כ המאשימה הציג לפניי את תצלומי חבלות פניה של המתלוננת. כמו כן, הוצגו **הכרעת דין וגזר דין** בעניינו של הנאשם (ת"פ 9.11.17-02-17-46567 מיום 9.11.17). כמצוין לעיל הוא הורשע במסגרת התיק האמור בעבירות שעניינן תקיפת זקן הגורמת חבלה של ממש והיזק לרכוש בזדון. עובדות תיק זה לימדו, כי הנאשם והמתלוננת, ו.ב. (ילידת 1936), התגוררו במסגרתו של מבנה דיון מוגן (נשוא התיק דכאן). ביום 16.7.16 תקף הנאשם את ו.ב. באמצעות מקל וכן גרם נזק לטלוויזיה שבחדרה. כתוצאה מהתקיפה נגמרו לה חבלות בעורפה, בצווארה ובידה הימנית. במסגרת גזר הדין הושתו על הנאשם 6 חודשי מאסר על תנאי ופיצוי למתלוננת ע"ס 1100 ₪.

טיעונים לעניין העונש

המאשימה

ב"כ המלומד של המאשימה, עו"ד אדם סרי, עמד על הערכים החברתיים שנפגעו במקרה דנן - זכותם של קשישים לשלמות גופם; זכותם של עדים להגנה על שלומם; ותקינות ההליך המשפטי. צוין, כי נסיבותיו של המקרה דכאן אינן רגילות. הודגש כי האירוע משלב בחובו הן פגיעה בגוף הן פגיעה בערכי המשפט ובהגנה על ההליך השיפוטי.

ב"כ המאשימה עמד על כך שהתקיפה הייתה בעלת אופי משפיל, שהרי הנאשם גרר את המתלוננת כשהיא מצויה בחדר השירותים (לא לבושה). יתרה מכך, התקיפה בוצעה בביתה, האמור להיות "מבצרה". הוסף, כי האמירות המשפילות (עם שילוב של חפצים) שהופנו כלפי המתלוננת יש בהן כדי לגרום נזק גופני ונפשי למתלוננת ונזק כזה אכן נגרם. הפרקליט המלומד עמד בהקשר זה על גילה של המתלוננת והדגיש שאשה בגיל זה אינה אמורה להתמודד עם מצבים

מסוג זה. ב"כ המאשימה הציג פסיקה ועתר לקביעת מתחם עונש הולם הנע בין שנתיים ומחצה לבין ארבע שנות מאסר לריצוי בפועל, לצד עונשים נלווים ופיצויים למתלוננת.

עוד צוין, כי לחובת הנאשם אין זקופות הרשעות קודמות, עובר למקרה דכאן. אולם, כמצוין בכתב האישום מדובר בעבירה שבוצעה במסגרת תיק פלילי התלוי ועומד נגד הנאשם. פורט, שהליך פלילי זה הסתיים לא מכבר בהרשעה ובהשתתפות עונש מאסר מותנה (כמפורט לעיל). בהקשר זה צוין, כי מדובר באירוע בעל קווי דמיון לאירוע דכאן - תקיפת קשישה באותו בניין מגורים. דא עקא, באירוע נשוא תיק זה החרף הנאשם את רף האלימות שלו כלפי המתלוננת דכאן.

הפרקליט המלומד עמד על כך שהנאשם הופנה פעמיים לשירות המבחן לצורך הכנת תסקיר בעניינו. בשתי הפעמים לא נכללה בהם המלצה להקל בעונשו. לפיכך, לא נראה שישנו סיכוי שיקומי או אלטרנטיבה שיקומית בעניינו. חרף גילו המבוגר של הנאשם, לא נראה שהוא הפנים את רמת מסוכנותו. רמת מסוכנות זו תיוותר בעינה, כך נטען, כל עוד הנאשם לא מקבל טיפול. לסיכום, המאשימה עתרה שאשית על הנאשם עונש מאסר מרתיע המצוי באמצעו של מתחם הענישה שהוצע על ידה. הוסף, כי המלצתו הסופית של שירות המבחן אינה מתיישבת עם תוכנם השלילי של התסקירים.

ההגנה

הסנגור המלומד, עו"ד בוריס שרמן, עמד על כך שבהתאם לתיקון 113, אחד מהנתונים שבית-המשפט לוקח בחשבון לצורך קביעת המתחם, הוא גילו של הנאשם. הסנגור הציג מספר פסקי דין שבמסגרתם בוצעה תקיפת קשיש על ידי אדם שאינו קשיש. לעניין זה צוין, כי במקרים אלו נקבעו מתחמי ענישה נמוכים משמעותית מאלו לה עותרת המאשימה כאן.

הסנגור עמד על ממצאי התסקירים שהוגשו והצביע על נסיבותיו האישיות המיוחדות של הנאשם, אשר נכון למועד כתיבת שורות אלו הוא קרוב מאוד לגיל 70. בהתייחסו לעונש הראוי להיות מוטל (בתוככי מתחם הענישה), ביקש הסנגור להעניק משקל משמעותי להודאתו של הנאשם באשמה וכפועל יוצא מכך לייתור עדותה של המתלוננת (וחקירתה הנגדית) בשלבי הוכחת האשמה.

הוסף, כי המתלוננת אומנם העידה על פגיעה במצבה הבריאותי. עם זאת, היא אישרה כי מצבה הבריאותי נותר כפי שהיה עובר לאירוע נשוא כתב-האישום; כך שאכן מדובר באירוע חמור, אך מידת חומרתו בסופו של יום היא בינונית.

אליבא דסנגור, יש לאמץ את המלצות שירות המבחן לפיהן יש להשית על הנאשם עונש מאסר מותנה. הסנגור עתר לכך, שכל שבית המשפט יקבע מתחם שכולל מאסר בפועל, יש לשקול האפשרות של ריצוי מאסר בעבודות שירות (באמצעות הפניית הנאשם אל הממונה על עבודות השירות, לצורך הנפקת חוות דעת) הסנגור עמד על כך שלכאורה, לא אמורה להיות סיבה שתמנע מהנאשם ריצוי מאסר בעבודות שירות, אך הדגיש, שאין בידיו מסמכים רפואיים. כמו כן, התבקשתי להביא בחשבון את ימי מעצרו של הנאשם לצד התקופה הממושכת בה הוא שוהה בתנאים מגבילים (עמותת "נדר") הודגש, כי במהלך תקופה זו לא נרשמו לחובת הנאשם הפרות כלשהן ולו הקלות ביותר.

הוסף, כי חרף העובדה ששירות המבחן לא הציע אפיק שיקומי כלשהו, המלצתו הסופית היא כי ניתן יהיה להשיג את תכלית הענישה על ידי הטלת מאסר מותנה ארוך ומרתיע לצד התחייבות להימנע מעבירה. הסנגור עדכן גם, שהנאשם התייצב לדין (17.6.18) כאשר הוא מצויד בסך של 3,000 ₪ אותם הוא מבקש להפקיד, לפני מתן גזר-הדין, בקופת בית המשפט - כפיצוי למתלוננת. לסיכום, עתר הסנגור לאמץ את המלצת שירות המבחן ולהוסיף לכך פיצוי למתלוננת.

דברו האחרון של הנאשם

הנאשם ביקש להתחשב במצבו וציין שלא שלט בעצמו עת פעל כפי שפעל. הוא הוסיף שעד היום הוא אינו מצליח להבין הכיצד עשה את שעשה. הוא ציין שהוא מתחרט, מצטער ומבקש סליחה.

לאחר עיון מעמיק בכל הראיות והטיעונים אשר הוגשו בתיק, החלטתי, כפי שיפורט להלן בהרחבה במסגרת פרק הדין והכרעה, כי בשקלול כללי הענישה והתאמתם למקרה שלפניי אין באפשרותי להיענות לבקשתו של הנאשם לרצות עונש מאסר בדרך של עבודות שירות. לפיכך, לא ביקשתי מהממונה על עבודות השירות חוות דעת בדבר התאמתו לריצוי מאסר בדרך זו.

דין והכרעה

התנהגותו של הנאשם באירוע שלפניי היא אכן חמורה ומתאפיינת באלמנטים משפילים משמעותיים. אכן, אך באורח נס התנהגות זו לא הסתיימה בפגיעות חמורות יותר בגופה של המתלוננת. שימוש באלימות ראוי לכל גינוי; כאשר הדבר נעשה כלפי קשישה בת 81, אשר באופן טבעי יכולתיה הגופניות והנפשיות להגן על עצמה מוגבלות- על אחת כמה וכמה עת שהיא יושבת על אסלה בשירותי דירתה - הרי שפעולה זו מצדיקה תגובה עונשית הולמת ומרתיעה. הדברים בוודאי נכונים כאשר המניע לביצוע מעשי האלימות הוא ניסיונו של הנאשם להניא את המתלוננת מלהעיד נגדו במסגרת הליך פלילי. גזירת העונש מחייבת, כמובן, התייחסות גם לנסיבותיו האישיות של הנאשם ובראשן גילו, אשר אף הוא אינו צעיר כלל ועיקר.

אפנה, אפוא, לבצע את מלאכת גזירת הדין בהתאם לכללי הבניית הענישה המצויים בסימן א'1 בפרק ו' שבחוק העונשין. אפנה תחילה לקבוע את מתחם הענישה ההולם למעשיו של הנאשם, מתחם אשר ישקף יחס הולם בין חומרת מעשי העבירה בנסיבותיהם ומידת אשמו של הנאשם לבין סוג העונש המוטל עליו ומידתו (סעיף 40ב לחוק העונשין). בקביעת המתחם ראוי לבחון את הערכים החברתיים שבהם פגעו מעשיו, את מידת הפגיעה בהם ואת מדיניות הענישה הנהוגה בכגון דא וכן את הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה (סעיף 40ג(א) חוק העונשין).

עסקינן כאן **באירוע אחד**, בהתאם לכללים שנקבעו בכגון דא בפסיקת בית-המשפט העליון (ראו לעניין זה: ע"פ 4910/13 ג'אבר נ' מדינת ישראל, מפי כב' השופטת ברק-ארז, ניתן ביום 29.10.14; ע"פ 9308/12 עיסא נ' מדינת ישראל, ניתן ביום 30.7.15). קיים "קשר ענייני הדוק" בין מעשה האלימות לבין המניע למעשה האלימות, הבא לידי ביטוי בעבירת ההדחה בעדות, כפי שהדבר פורט בהרחבה בעובדות כתב האישום המתוקן.

הערכים החברתיים שבהם פגעו מעשיו של הנאשם הם אלה: מעשיו של הנאשם פגעו בשלמות גופה של המתלוננת; בבריאותה, בכבודה, בביטחונה האישי, בזכותה לחיות בשלווה, בביטחון הציבור בכללו ובזה של אוכלוסיות חלשות בפרט;

בנוסף, פגעו מעשיו של הנאשם בסדר הציבורי, בטוהר ההליך השיפוטי ובאמון הציבור כלפי תקינות מערכת המשפט. תקיפת קשישה, על לא עוול בכפה, הגורמת לה לחבלה של ממש והנעשית על מנת להניעה שלא למסור עדות בהליך שיפוטי - פוגעת בערכים החברתיים המוגנים, אשר נמנו לעיל, **פגיעה של ממש**.

בתי-המשפט נלאו כבר מלשנות ולחזור על סלידתם ושאת נפשם ביחס למעשים אלימים, בפרט כשאלו מופנים כלפי קשישים. בית המשפט העליון עמד, לא אחת, על חומרתן של מעשי אלימות המופנית כלפי קשישים וחסרי ישע. על כך עמד כב' השופט א' שהם במסגרתו של רע"פ 3161/17 **שבח נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 19.6.17) כדלהלן:

"במקרה דנן, לא זו בלבד שהעונש, אשר הוטל על המבקש אינו סוטה לחומרה ממדיניות הענישה הנהוגה בעבירות דומות, אלא שלטעמי מדובר בעונש אשר נוטה לקולה, **ודומה כי אין צורך להכביר במילים בדבר חומרת המעשה של תקיפת אדם מבוגר, אשר נעשתה ללא כל סיבה של ממש**. בית המשפט המחוזי נמנע מלמצות את הדין עם המבקש, כפי שראוי היה לעשות בנסיבות העניין, וזאת אך בשל ההלכה לפיה ערכאת הערעור אינה נוהגת להטיל את מלוא העונש המתחייב..." **(ההדגשות אינן במקור, פרטי פרשה זו יובאו בהרחבה בהמשך - א.ל.)**

על מנת לשרטט כדבעי את מתחם העונש ההולם עיינתי בפסיקה רחבה העוסקת בעבירות בגין הורשע הנאשם דכאן. כאן המקום לציין, כי מדיניות הענישה הנהוגה במקרים אלו הינה מגוונת ותלויה ב**נסיבותיו** של כל מקרה ומקרה. בל נשכח, על אף מספר דוגמאות מהפסיקה שיוצגו להלן, כי האירוע דכאן טומן בחובו שתי עבירות. האחת, אלימות כלפי זקנה והשנייה, הדחה בעדות. לנתונים אלו נפקות ממשית, בהתייחס לבחינת מדיניות הענישה הראויה. משמע, אין עסקין במעשה אלימות גרידא אלא במעשה אלימות המשולב במטרה להניע את המתלוננת שלא למסור עדותה בהליך שיפוטי {העונש לצדו של סעיף 246(ב) לחוק העונשין הוא תשע שנות מאסר, שהרי סעיף זה עוסק בהדחה בעדות (או ניסיון לעשות כן) על ידי הפעלת אמצעים בלתי חוקיים, הכוללים הפעלת כוח ואיומים}.

כאן גם המקום לציין, כי סעיף החיקוק (הנוגע לתקיפת זקן) אשר יוחס לנאשם על ידי המאשימה במסגרת כתב האישום המתוקן, נוסח באופן הבא: "תקיפת זקן - עבירה לפי סעיף 368 לחוק העונשין, התשל"ז-1977". דא עקא, סעיף 368 לחוק העונשין מורכב משני סעיפי משנה המגלמים שתי עבירות שונות.

האחת, מתייחסת לחבלה של ממש בזקן [**ס"ק 368(א)**]; השנייה מתייחסת לחבלה חמורה בזקן [**ס"ק 368(ב)**]. היות והמאשימה לא ציינה במפורש (בכתב האישום) איזה סעיף חיקוק היא מייחסת לנאשם, הרי שבהתאם לתכלית דיני העונשין, יש להעדיף את הפירוש המקל עם מי שאמור לשאת באחריות פלילית לפי אותו דין. משכך, אתייחס לנאשם כאל מי שהורשע בעבירה על סעיף 368(א) שלצדו עונש חמור פחות. ראוי להזכיר בנוסף, כי בהתאם לאמור **בסעיף 368(ד) לחוק העונשין** היה והורשע אדם בעבירה לפי סעיף זה, **יוטל עליו עונש מאסר, שלא יהיה, בהעדר טעמים מיוחדים שיירשמו, כולו על-תנאי**.

להלן יוצגו מספר פסקי דין המלמדים על מדיניות הענישה המקובלת בכגון דא:

כך למשל, בפרשה שנדונה במסגרת רע"פ 3163/17 **שבח נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 19.6.17) דחה בית המשפט העליון בקשה לרשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב, בגדרו התקבל ערעורה של המדינה על גזר דינו של בית המשפט השלום בתל אביב (6 חודשי מאסר לריצוי בדרך של עבודות). בית המשפט המחוזי בתל אביב קיבל את ערעור המדינה והשית על המבקש **עונש מאסר בן 10 חודשים לריצוי בפועל**. עונש זה הוטל על המבקש (

בן 56 בעל עבר פלילי בגין ביצועה של **עבירה אחת** שעניינה **תקיפת זקן הגורמת חבלה של ממש** לפי סעיף 368(א) לחוק העונשין. עובדות מקרה זה לימדו, כי המבקש הוא חברו של אדם נוסף, אשר לו סכסוך קודם עם המתלונן. בעוד המתלונן, **יליד 1946**, טייל עם כלבו, בשדרות המעפילים בתל אביב, הוא נתקל במבקש אשר שהה במקום. בנסיבות אלו, קרא המבקש למתלונן להתקרב לעברו, וכשהמתלונן עשה כן, תקף המבקש את המתלונן והיכה בפניו בידו המאוגרפת, ואמר לו "תן כבוד לרחמים" (חברו של המבקש). כאשר ניסה המתלונן לעצור בעדו, נשך המבקש את זרת ידו של המתלונן ובעט בו בברך ימין, עד שהמתלונן נפל ארצה. כתוצאה מתקיפה זו, נגרמו למתלונן חבלה בקרסולו הימני, חבלה בסמוך לעינו השמאלית, ושפשוף באצבע ידו הימנית, והוא נזקק לטיפול רפואי. **כאן המקום לציין, כי גם במסגרת פרשה זו דובר במבקש מבוגר, אשר סובל מהתמכרות לאלכוהול (החל בטיפול והפסיקו לאחר שלושה חודשים) ואשר ביצע את העבירה בשעה שתיק נוסף דומה תלוי ועומד כנגדו. בית המשפט העליון דחה כאמור את הבקשה בדבריו של כב' השופט א' שהם, כפי שצוטטו בהרחבה דלעיל. הוסף, כי אין בהליך הטיפול (בו נטען כי המבקש מעוניין להשתתף) כדי להצדיק מתן רשות ערעור ואף להצדיק הקלה בעונש שהוטל עליו, שהרי פנייתו של המבקש למסגרת טיפולית נעשתה רק לאחר שעונשו הוחמר בבית המשפט המחוזי.**

בפרשה שנדונה במסגרת רע"פ 5558/15 **דמרי נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 24.11.15) דחה בית המשפט העליון בקשה לרשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה, בגדרו התקבל חלקית ערעורו של המבקש על גזר דינו של בית המשפט השלום בקריות (אך בנוגע לרכיב הפיצויים). בית משפט השלום בקריות השית על המבקש עונש **22 חודשי מאסר לריצוי בפועל**, כאשר עונש זה הוטל על המבקש בגין ביצוע של עבירות שעניינן **חבלה במזיד ברכב**, לפי סעיף 413 לחוק העונשין, **ועבירה של תקיפת זקן הגורמת חבלה של ממש**, לפי סעיף 368(א) לחוק העונשין. עובדות מקרה זה לימדו, כי ברחוב קיבוץ גליות, שבעיר קריית אתא, תלש המבקש ממקומם את הפגוש הקדמי והפגוש האחורי ברכבו של נכדו של המתלונן 1. המתלונן **יליד 1937**, אשר הבחין במעשים אלו, פנה אל המבקש על מנת שיחדול מן המעשים. בתגובה תקף המבקש את המתלונן 1 בכך שהדף אותו לאחור, הפילו ארצה והמשיך והיכה אותו בפניו, בעודו שרוע על הארץ. בהמשך, ולאחר שהמתלונן 1 הצליח להימלט מפניו, נטל המבקש כיסא לידי, ולאחר מרדף קצר, החל להכות את המתלונן 1 באמצעות הכיסא. המתלונן 1 הצליח להימלט, בשנית, מפניו של המבקש, והתחבא בבנין סמוך. במהלך חיפושיו אחר המתלונן 1, כך עולה מכתב האישום, הבחין המבקש במתלונן 2, **יליד 1937**, אשר עבר בסמוך. או-אז, החל המבקש להכות את המתלונן 2 באמצעות הכיסא, תוך שהוא חובט בראשו, וממשיך לעשות כן, גם לאחר נפילתו של המתלונן 2 ארצה. כתוצאה ממעשים אלו, נגרמו לשני המתלוננים חבלות של ממש.

בפרשה נוספת שנדונה במסגרת עפ"ג 24502-07-14 **טלקר נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 12.11.14), דחה בית המשפט המחוזי בבאר שבע ערעור על גזר דינו של בית המשפט השלום באשדוד, במסגרתו הושת על המערער, לאחר ניהול הליך הוכחות, **עונש מאסר בן 20 חודשים לריצוי בפועל**. עונש זה נגזר על המערער בגין ביצועה של עבירה שעניינה **תקיפת זקן הגורמת חבלה של ממש** לפי סעיף 368(א) לחוק העונשין. עובדות מקרה זה לימדו, כי המתלוננת, קשישה ילידת 1935, ישבה בסמוך למקום מגוריה והאכילה חתולים. כשקמה והחלה ללכת לעבר ביתה, ניגש לעברה המערער, המתגורר על מזרן מתחת לבנין מגוריה, ותקף אותה בכך שהיכה אותה, באמצעות מקל הליכה שהיה ברשותו, בצווארה, בגבה, בידה וברגליה. המערער גרם לה לחבלות של ממש בדמות המטומות כחולות ביד שמאל וברגל ימין.

לפסיקה נוספת: רע"פ 4884/15 **גלבוש נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 16.7.15) - במסגרת פרשה זו הוטלו 3 חודשי מאסר לריצוי בפועל, כאשר נסיבות הפרשה קלות מהמקרה דכאן; רע"פ 6790/12 **גולד נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום

20.9.12) - במסגרת הפרשה הנ"ל (החמורה מזו שכאן) הוטלו 20 חודשי מאסר לריצוי בפועל (סעיפי החיקוק שם היו 368ו(ב), 379 ו-452 לחוק העונשין).

נסיבות הקשורות בביצוע העבירה (סעיף 40ט' לחוק העונשין)

מעשהו של הנאשם **היה מתוכנן** (ס"ק 1)). כזכור, הנאשם נכנס לדירתה של המתלוננת, בעת שישבה על מושב האסלה, במטרה להניע אותה שלא למסור עדותה בהליך פלילי המתנהל כנגדו. נתונים אלו הם עצמם מלמדים על תכנון; הנאשם נושא באחריות הבלעדית לביצוען של העבירות (ס"ק 2); **הנזק שאמור היה להיגרם מהעבירות** עלול היה להיות רב יותר מזה שאירע בפועל, **בפרט כאשר התקיפה מבוצעת כלפי אישה מבוגרת מאד ולא בריאה**. בהחלט עלולות היו להיגרם לה חבלות חמורות עוד יותר. יתרה מכך, אילו ניסיון ההדחה בעדות מצדו של הנאשם היה צולח יכולה הייתה להיגרם פגיעה של ממש להליך השיפוט (ס"ק 3); **בפועל** נגרמו למתלוננת נזקים גופניים בדמות המטומה בלסת שמאל וכאבים בראש, בצוואר וברגל שמאל. כמו כן, נגרמה למתלוננת פגיעה בתחושת ביטחונה האישי ופגיעה בכבודה, נוכח הנסיבות המשפילות של תקיפתה (ס"ק 4); **הנסיבות שהביאו את הנאשם לבצע את העבירות היו בעלות אופי מחמיר**, פועל יוצא של ניסיון להדחה בעדות (ס"ק 5).

הסנגור המלומד ציין, כי בהתאם לסעיף 40ט(6) לחוק העונשין (המתייחס ל"יכולתו של הנאשם להבין את אשר הוא עושה, את הפסול שבמעשהו או את משמעות מעשהו, לרבות בשל גילו") יש להתחשב בגילו המבוגר יחסית של הנאשם כנסיבה הראויה להישקל לקולא בעת קביעת מתחם הענישה. דא עקא, לא הוצגו לי ראיות כלשהן המעידות על פגיעה קוגניטיבית ממנה סובל הנאשם, מפאת גילו (כזו היכולה לשמש כנסיבה המפחיתה את מידת אשמו של הנאשם).

חרף האמור לעיל, בעת קביעת מתחם הענישה שקלתי גם פגיעה מסוימת ביכולתו של הנאשם להבין את משמעות מעשיו, בהסתמך על התרשמותי הבלתי אמצעית מהנאשם ומהתנהלותו.

מכאן, בהתחשב בערכים המוגנים שבהם פגעו מעשיו של הנאשם, במידת הפגיעה בהם, במדיניות הענישה המקובלת ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירות, סברתי כי ראוי לקבוע למעשיו של הנאשם מתחם ענישה הנע בין **10 לבין 24 חודשי מאסר** לריצוי בפועל לצד עונשי מאסר על תנאי ופיצויים למתלוננת.

נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות (סעיף 40יא לחוק העונשין)

משנקבע מתחם העונש ההולם, הגיעה השעה לגזור עונשו של הנאשם מתוך התחשבות בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות (סעיף 40ג(ב) לחוק העונשין). **ריצוי עונש מאסר בפועל בוודאי יפגע בנאשם, נוכח גילו המבוגר יחסית**. עם זאת, נכון להעיר, כי לא הוצג לי מסמך רפואי כלשהו המעיד על מחלה או נכות אשר מכבידה באורח יוצא דופן על ריצוי עונש של מאסר בפועל חרף גילו המבוגר יחסית של הנאשם (ע"פ 4506/15 בר נ' מדינת ישראל, ניתן ביום 11.12.16); **לא צפויים להיגרם לנאשם נזקים תעסוקתיים**; נטלתי בחשבון את **נסיבות חייו הקשות של הנאשם** כפי שהללו פורטו בהרחבה במסגרת תסקירי שירות המבחן; כמן כן, **זקפתי לטובתו של הנאשם את הודאתו וכפועל יוצא מכך את החיסכון בזמן שיפוטי וייתור עדותה של הקשישה; לקחתי בחשבון את מאמציו של הנאשם לתיקון תוצאות העבירה** (הפקדת 3,000 ₪ לטובת המתלוננת עובר למתן גזר הדין).

באשר **לעברו הפלילי של הנאשם**, כפי שפורט בהרחבה לעיל, עולה כי הוא ביצע את העבירות נשוא הדין דכאן בעת

שתלוי ועומד כנגדו כתב אישום (ת"פ 46567-02-17 מיום 19.11.17). יתרה מכך, כתב האישום הנ"ל הוא שעמד במוקד מניעיו של הנאשם לתקיפתה של המתלוננת דכאן. כפי שצוין, במסגרתו של תיק זה הושתו על הנאשם 6 חודשי מאסר על תנאי (ופיצוי למתלוננת שם, בסך ₪ 1100) בגין ביצוען של עבירות שעניינן **תקיפת זקן הגורמת חבלה של ממש הגורמת והיזק לרכוש בזדון**.

דא עקא, לא רק שכתב האישום התלוי ועומד כנגד הנאשם לא הרתיעו, אלא שרף האלימות בו נקט בנידון דידן החרף. כשאלו הם פני הדברים, לטעמי קיים במקרה הנדון צורך **בהרתעת הנאשם** מפני ביצוע עבירה נוספת. לא כל שכן, כאשר שירות המבחן (במסגרת שני תסקירים) מציין מפורשות שהוא איננו מזהה אצל הנאשם אופק שיקומי או סיכוי של ממש לשיקום

בהתחשב במכלול, לא מצאתי במקרה שלפניי "**טעמים מיוחדים**" (כנדרש עת נמנעים מהטלת מאסר ממשי בגין עבירה שעניינה תקיפת זקן) המצדיקים אימוץ המלצת שירות המבחן לפיה יש להסתפק בעונש מאסר מותנה מרתיע. אליבא דידן, כאשר שירות המבחן מציין במפורש שקיים **סיכוי גבוה להישנות התנהגות דומה בעתיד** (ללא אופק שיקומי); כאשר הנאשם ביצע את מעשיו כאשר תלוי ועומד נגדו כתב אישום דומה - אין ניתן לטעמי, להפיג את הסיכוי **הגבוה** להישנות התנהגות דומה באמצעות עונש מאסר מותנה בלבד.

מאחר ולשיטתי, כפי שפורט בהרחבה לעיל, מתחם העונש ההולם את נסיבות ביצוען של העבירות אינו מצביע לכיוון של השתת עונש מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות; מצאתי לנכון להטיל על הנאשם (תוך מתן משקל מירבי לשיקול שעניינו גילו המבוגר של הנאשם ולתקופה בה שהה בתנאים מגבילים) עונשהמצוי בגדרי מתחם הענישה, הזהה במשכו לרף התחתון של מתחם העונש ההולם שאותו קבעתי.

מוטלים, אפוא, על הנאשם העונשים המפורטים להלן:

- א. 10 חודשי מאסר לריצוי בפועל בניכוי ימי מעצרו.**
- ב. 12 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים לבל יעבור עבירת אלימות מסוג פשע.**
- ג. 6 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים לבל יעבור עבירה אלימות מסוג עוון.**
- ד. 6 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים לבל יעבור עבירה על סעיפים 245 ו- 246 לחוק העונשין.**
- ה. פיצויים למתלוננת בסך 10000 ש"ח אשר ישולמו עד ליום 1 ינואר 2019 בניכוי סך של 3,000 ₪ שאותו הפקיד בקופת בית המשפט.**

זכות ערעור כחוק.

ניתן היום, ה' אב תשע"ח, 17 יולי 2018.